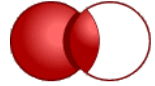

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
URED ZA REVIZIJU INSTITUCIJA U FBIH
SARAJEVO**

Ložionička 3, 71000 Sarajevo, Tel: + 387 (0)33 723 550, Fax: 716 400, www. saifbih.ba, e-mail: urrevfed@bih.net.ba, saifbih@saifbih.ba

UR: 022-01, 026-02/06

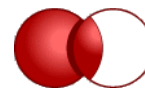
**IZVJEŠTAJ O REVIZIJI FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA
na dan 31.12.2005. godine**

«LUTRIJA BOSNE I HERCEGOVINE» d.o.o.

Sarajevo, juli 2006. godine

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
URED ZA REVIZIJU INSTITUCIJA U FBiH
SARAJEVO**

Ložionička 3, 71000 Sarajevo, Tel: + 387 (0)33 723 550, Fax: 716 400, www. saifbih.ba, e-mail: urrevfed@bih.net.ba, saifbih@saifbih.ba

**VLADI FEDERACIJE BiH
FEDERALNOM MINISTARSTVU FINACIJA-FINANSIJA
UPRAVNOM ODBORU «LUTRIJE BiH»
UPRAVI «LUTRIJE BiH»**

NEOVISNO REVIZORSKO MIŠLJENJE

1. Obavili smo reviziju finansijskih izvještaja preduzeća «Lutrija Bosne i Hercegovine» d.o.o. Sarajevo (u daljem tekstu – Lutrija BiH), i to Bilansa stanja na dan 31.12.2005. godine, Bilansa uspjeha, Izvještaja o novčanim tokovima i Izvještaja o promjenama u kapitalu, prikazanih na stranicama od 1 do 4. Za ove izvještaje odgovorna je Uprava Lutrije BiH. Naša odgovornost svodi se na izražavanje mišljenja o tim finansijskim izvještajima na temelju provedene revizije, o čemu je konstatovano na stranicama od 5 do 21.
2. Reviziju smo obavili na osnovu ovlaštenja, u skladu sa Zakonom o reviziji budžeta/proračuna u Federaciji BiH («Sl.novine FBiH» broj: 48/99) i INTOSAI međunarodnim standardima. Ovi standardi zahtijevaju planiranje i obavljanje revizije tako da revizija pruži razumno uvjerenje o tome ima li u finansijskim izvještajima značajnih pogrešaka, kao i jesu li finansijske transakcije izvršene u skladu sa zakonskim propisima. Revizija je uključila ispitivanje, testiranje i prikupljanje dokaza koji potkrepljuju iznose i objave u finansijskim izvještajima. Revizija je također obuhvatila procjenu primjenjenih računovodstvenih načela i vlastitih računovodstvenih politika, ocjenu primjene ostalih važećih propisa i značajnih procjena Uprave, kao i cjelokupne prezentacije finansijskih izvještaja. Vjerujemo da je provedena revizija pouzdani osnov za izražavanje našeg mišljenja.
3. Provedenom revizijom, utvrdili smo:
 - izvršeno je isknjižavanje ulaganja u iznosu od 130.000 KM, što je imalo za posljedicu smanjenje imovine i povećanje rashoda. Ulaganje je izvršeno na osnovu odluke Upravnog odbora, iako isto nije predviđeno Zakonom o igrama na sreću i Statutom preduzeća, što je pojašnjeno u tački 5.3.
 - od iskazane vrijednosti građevinskih objekata, u iznosu od 3,1 miliona KM, za 16 poslovnih prostora sa kojima preduzeće raspolaže nema dokaza o vlasništvu, što je pojašnjeno u tački 5.3.
 - isplata regresa linearno 800 KM po zaposlenom, nije izvršena u skladu sa važećim propisima te ima za posljedicu nepravilno iskazane obaveze i manje uplaćena sredstva u budžete kantona, što je pojašnjeno u tački 5.9.2.
 - kod zakupa softvera za priređivanje igara na sreću kladenja, u iznosu od 263.402 KM od austrijske firme «Sport Wette» i kod angažovanja dvije zaštitarske kuće za vršenje usluga zaštite objekata, nije postupljeno u skladu sa propisima o javnim nabavkama, što je pojašnjeno u tačkama 5.9.3. i 5.9.9.
4. Prema našem mišljenju, osim za napomene navedene u tački 3., finansijski izvještaji «Lutrije BiH»d.o.o, daju istinit i fer pregled u svim značajnim aspektima, o položaju i finansijskim rezultatima poslovanja za godinu koja je završila na dan 31.12.2005.

Zamjenik generalnog revizora

Branko Kolobarić, dipl.oec.

Generalni revizor

mr.sc. Ibrahim Okanović, dipl. oec.

**BILANS STANJA
NA DAN 31.12.2005. GODINE**

O p i s	31.12.2005.	31.12.2004.
IMOVINA	18.506.673	16.223.212
DUGOROČNA IMOVINA	13.003.419	10.557.076
Nematerijalna sredstva	1.056.463	1.000.177
Osnivački izdaci		41.842
Ostala nematerijalna sredstva	1.056.463	958.335
Materijalna sredstva	11.302.205	9.102.740
Građevinski objekti	3.109.482	3.111.994
Oprema	7.170.714	4.275.317
Stambene zgrade i stanovi		559.812
Ostala materijalna sredstva	576.938	1.155.617
Avansi za materijalna sredstva	445.071	
Finansijska sredstva	644.751	454.159
Ostali vrijednosni papiri	11.842	
Ostali krediti	343.608	454.159
Ostala dugoročna potraživanja, depoziti i kaucije	2.673	
Dugoročna razgraničenja	286.628	
KRATKOROČNA IMOVINA	5.503.254	5.666.136
Zalihe	901.456	1.053.429
Sirovine i materijal, rezervni djelovi i sitan inventar	878.449	888.152
Trgovačka roba	23.007	165.277
Potraživanja	902.440	122.097
Kupci	294.520	43.937
Ostala potraživanja	338.237	60.020
Kratkoročna razgraničenja	269.683	18.140
Gotovina i ekvivalenti gotovine	3.699.358	4.490.610
UKUPNA AKTIV A (SREDSTVA)	18.506.673	16.223.212
Vanbilansna evidencija	5.577.025	292.099
KAPITAL	7.583.032	8.322.894
Upisani kapital	1.512.054	8.116.919
Akumulirana dobit	6.070.978	205.975
OBAVEZE	10.923.641	7.900.318
Dugoročne obaveze	4.683.430	
Ostali dugoročni krediti	4.683.430	
Tekuće obaveze	6.240.211	7.900.318
Obaveze prema ostalim dobavljačima	579.157	153.489
Obaveze za porez na promet proizvoda i usluga	340.479	303.452
Druge obaveze	5.259.948	7.428.710
Kratkoročna razgraničenja i rezervisanja	60.627	14.667
UKUPNA PASIVA (KAPITAL I OBAVEZE)	18.506.673	16.223.212
Vanbilansna evidencija	5.577.025	292.099

Bilans stanja potpisan od strane ovlaštenog lica Lutrije BiH, dana, 28.02.2006. godine.

Nerevidirani finansijski izvještaji usvojeni na sjednici Upravnog odbora održanoj 28.03.2006. godine.

BILANS USPJEHA ZA GODINU KOJA JE ZAVRŠILA 31.12.2005.

Naziv konta	31.12.2005.	31.12.2004.
Prihodi od prodaje	26.556.886	28.438.785
Troškovi prodaje	26.394.305	28.030.533
Usklađivanje vrijednosti zaliha		9.140
Bruto dobit - dobit iz redovnog poslovanja	162.581	399.112
Troškovi distribucije		
Troškovi administracije		
Dobit iz aktivnosti	162.581	399.112
Prihodi od ulaganja u druge pravne osobe	556	606
Prihodi od finansiranja	7.529	7.104
Ostali prihodi	430.005	30.158
Rashodi od finansiranja		119.293
Ostali rashodi	550.279	122.585
Dobit prije poreza	50.392	195.102
Porez na dobit	24.466	
Dobit poslije poreza	25.926	195.102
Vanredni prihodi		49.583
Vanredni rashodi		38.710
Dobit od vanrednih stavki		10.873
Neto dobit od vanrednih stavki		10.873
Neto dobit za period	25.926	205.975

**Bilans uspjeha potpisan od strane ovlaštenog lica Lutrije BiH, dana, 28.02.2006. godine.
Nerevidirani finansijski izvještaji usvojeni na sjednici Upravnog odbora održanoj 28.03.2006. godine.**

**IZVJEŠTAJ O GOTOVINSKIM TOKOVIMA
ZA PERIOD OD 01.01. DO 31.12.2005. GODINE**

R.br.	Opis	Oznaka	2005.
	Gotovinski tok iz poslovnih aktivnosti		
1	Neto dobit/dobitak		50.391
	Usklađivanje za:		
2	Amortizacija/vrijednost usklađivanja nematerijalnih sredstava	+	23.140
3	Rashodi (prihodi) od otuđenja nematerijalnih sredstava	+(-)	
4	Amortizacija/vrijednost usklađivanja materijalnih sredstava	+	1.729.563
5	Rashodi (prihodi) od otuđenja materijalnih sredstava	+(-)	(431.573)
6	Usklađivanje po osnovu finansijskih stalnih sredstava	+(-)	
7	Nerealizovani rashodi (prihodi) kod razmjene valuta na tržištu (kursne razlike)	+(-)	
8	Ostala usklađ. za negotovins.stavke i tokove koji se odnose na ulag.i fin.akt.	+(-)	(715.396)
9	Svega 2 do 8		605.734
10	Povećanje (smanjenje) zaliha	- (+)	(151.972)
11	Povećanje (smanjenje) potraživanja	- (+)	2.276.215
12	Povećanje (smanjenje) obračunatih nefakturisanih prihoda	- (+)	
13	Povećanje (smanjenje) unaprijed plaćenih troškova	- (+)	
14	(Povećanje) smanjenje obaveza prema dobavljačima	+ (-)	(1.684.573)
15	(Povećanje) smanjenje ostalih obaveza	+ (-)	5.128.502
16	(Povećanje) smanjenje obračunatih troškova	+ (-)	
17	(Povećanje) smanjenje odgođenih prihoda	+ (-)	
18	Svega 10 do 17		1.319.686
19	A. Neto gotovina dobivena od poslovnih aktivnosti (red.br. 1+9+18)		1.975.811
	Gotovinski tok od ulagačkih aktivnosti		
20	Nabavka (prodaja) nematerijalnih sredstava	- (+)	82.320
21	Nabavka (prodaja) materijalnih sredstava	- (+)	2.875.333
22	Sticanje (otuđenje) udjela u podružnicama	- (+)	
23	Sticanje (otuđenje) udjela u pridruženim pravnim licima	- (+)	
24	Dati krediti (povrat kredita) pravnim licima u grupi	- (+)	
25	Dati krediti (povrat kredita) drugim povezanim pravnim licima	- (+)	
26	Nabavka (otuđenje) drugih ulaganja	- (+)	
27	Dati krediti (povrat kredita) drugim pravnim licima	- (+)	
28	Ostali tokovi od ulagačkih aktivnosti	- (+)	
29	B. Neto gotovina korištena u ulagačkim aktivnostima (red.br. 20 do 28)		(2.957.653)
	Gotovinski tok od finansijskih aktivnosti		
30	Primici od izdavanja dionica i ostalih oblika formiranja i povećanja kapitala	(+)	
31	Otkup (iskup) dionica i ostalih oblika kapitala	(-)	
32	Nabavka (prodaja) vlastitih dionica	- (+)	
33	Primljena pozajmljena sredstva	(+)	
34	Povrat pozajmljenih sredstava	(-)	
35	Plaćanje dividendi	(-)	
36	Ostali troškovi od finansijskih sredstava-tokovi od finansijskih aktivnosti	- (+)	(190.591)
37	C. Neto gotovina korištena u finansijskim aktivnostima (red.br. 30 do 36)		190.591
38	Neto povećanje (smanjenje) gotovine i ekvivalenata gotovine (A+B+C)		(791.251)
39	Početno stanje gotovine i ekvivalenata gotovine na računu i u blagajni		4.490.610
40	Konačno stanje gotovine i ekvivalenata gotovine na računu i u blagajni		3.699.358
41	Neto povećanje (smanjenje) gotovine i ekvivalenata gotovine (r.br: 40-39)		(791.252)

Izveštaj o gotovinskim tokovima potpisan od strane ovlaštenog lica Lutrije BiH, dana, 28.02.2006. godine.
Nerevidirani finansijski izvještaji usvojeni na sjednici Upravnog odbora održanoj 28.03.2006. godine.

IZVJEŠTAJ O PROMJENAMA U KAPITALU ZA 2005. GODINU

Opis	Upisani vlasnički kapital	Akumulirani dobitak (gubitak)	Ukupno
Stanje na dan 31.12.2003. godine	8.116.919	164.588	8.281.507
Izdavanje dionica i ostala povećanja vlasn.kapitala			
Revalorizacija stalnih sredstava			
Neto (dobit) gubitak razdoblja			
Raspored dobitka (gubitka)			
Ostala smanjenja vlasničkog kapitala			
Stanje na dan 31.12.2004. godine	8.116.919	205.975	8.322.894
Izdavanje dionica i ostala povećanja vlasn.kapitala			
Revalorizacija stalnih sredstava			
Neto dobit razdoblja			
Neto gubitak razdoblja			
Raspored dobitka			
Raspored gubitka			
Ostala smanjenja vlasničkog kapitala			
Stanje na dan 31.12.2005. godine	1.512.054	6.070.978	7.583.032

Izveštaj o promjenama na kapitalu potpisan od strane ovlaštenog lica Lutrije BiH, 28.02.2006. godine.
Nerevidirani finansijski izvještaji usvojeni na sjednici Upravnog odbora održanoj 28.03.2006. godine.

IZVJEŠTAJ O OBAVLJENOJ REVIZIJI FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA «Lutrija Bosne i Hercegovine» d.o.o. Sarajevo za 2005. godinu

1. UVOD

Lutrija Bosne i Hercegovine posluje u kontinuitetu od 1989. godine. U proteklom periodu bilo je više statusnih promjena kojima se uglavnom mijenjao oblik organizovanja. Prema rješenju Kantonalnog suda u Sarajevu, broj: UF/I-311/02, od 30.03.2002.godine, kojim je upisana u sudski registar, «Lutrija Bosne i Hercegovine» d.o.o. Sarajevo (u daljem tekstu – Lutrija BiH), organizovana je kao društvo sa ograničenom odgovornošću od posebnog interesa za Federaciju BiH. Federacija BiH je 100 % vlasnik osnovnog kapitala i kao titular državne svojine raspolaže osnovnim kapitalom u cjelosti neposredno putem Federalnog ministarstva finansija (u daljem tekstu – Ministarstvo).

Djelatnost Lutrije BiH uređena je Zakonom o igrama na sreću («Sl.novine Federacije BiH» br: 1/02).

Organizacija poslovanja Lutrije BiH uređena je Pravilnikom o radu usvojenim od strane Upravnog odbora na sjednici održanoj 13.07.2005.godine. Shodno članu 26. Statuta, u istom je uređena i unutrašnja organizacija i sistematizacija radnih mjesta sa Pravilnikom o plaćama i koeficijentima za obračun. Zbog postizanja optimalnih rezultata rada Lutrija BiH je zaokruživanjem procesa rada prema vrstama i srodnosti poslova svoju unutrašnju organizaciju uredila kroz slijedeće sektore:

- Kabinet generalnog direktora,
- Sektor za komercijalne poslove,
- Sektor za finansijske poslove,
- Sektor za tehničke poslove i
- Sektor za pravne i opšte poslove.

Sektoru su organizovani u službe i odjeljenja. Procesom rada u sektorima rukovode direktori i isti su odgovorni za rad sektora, dok Lutrijom BiH rukovodi generalni direktor kojeg imenuje Upravni odbor, uz saglasnost Ministarstva.

Realizaciju igara na sreću Lutrija BiH obavlja putem vlastitih prodajnih objekata (prodajne mreže) kao i u saradnji sa drugim pravnim subjektima, u skladu sa Zakonom o igrama na sreću. Prodajni objekti nemaju pravni status, niti transakcijske račune.

Sjedište Lutrije BiH je u Sarajevu, u ulici Alije Isakovića br.1/III.

Na dan 31.12.2005. godine, u Lutriji BiH bilo je 316 zaposlenih, od čega 8 radnika na određeno vrijeme.

2. CILJ I OBIM REVIZIJE

Cilj predmetne revizije je bio da se na osnovu provedene revizije omogući izražavanje mišljenja o tome jesu li finansijski izvještaji pripremljeni u svakom značajnom pogledu u skladu sa važećom zakonskom regulativom, jesu li tačno, realno i objektivno iskazani prihodi, rashodi, sredstva, obaveze i kapital, jesu li provedene sve potrebne procedure u vezi trošenja sredstava i je li vlasnik o svemu pravovremeno izvješten.

Cilj revizije je bio i izražavanje mišljenja o osnovanosti, dokumentovanosti i transparentnosti trošenja sredstava, a na osnovu propisanih i datih ovlaštenja, kao i ocjena računovodstvenog sistema i sistema internih kontrola, način njihovog uspostavljanja, funkcionisanja i osposobljenosti za zaštitu imovine i otkrivanje značajnog pogrešnog prikazivanja u finansijskim izvještajima. Poseban naglasak dat je na ocjenu adekvatnosti poduzetih mjera od strane Uprave u provođenju i postizanju postavljenih ciljeva, a prije svih, u pogledu efikasne zaštite imovine, realnog planiranja, potpunog i pouzdanog raspolaganja gotovinom, kao i u pogledu uspostave cjelovitog sistema internih kontrola. Zbog ograničenja vremena i resursa, revizijom nismo obuhvatili cjelokupno područje poslovanja, niti smo ispitivali sve transakcije. Sistemom uzorka ispitali smo planirane procese vezane za upravljanje i rukovođenje, imovinu, prihode, obaveze, neke značajnije troškove i rashode, donesena akta i procedure javnih nabavki.

Revizija je također uključila i davanje preporuka za dalji rad, sa posebnim naglaskom na što efikasnije i ekonomičnije poslovanje, racionalnije korištenje sredstava i zaštitu imovine.

Cilj revizije je bio i implementacija Zakona o igrama na sreću i to samo u dijelu koji se odnosi na Lutriju BiH.

3. REZIME

Osnovna sredstva za rad preduzeća obezbjeđuju se realizacijom igara na sreću klasičnih i posebnih. Visinu potrebnih sredstva za rad i razvoj Lutrije BiH odlukom utvrđuje Vlada Federacije BiH. Visina sredstava utvrđuje se tako što se od ukupno ostvarenog prometa tekuće godine odbija fond dobitaka, a ostatak dijeli na dio koji pripada Federaciji i dio koji ostaje Lutriji BiH za pokriće troškova i razvoj, u skladu sa planom poslovanja. Odlukom V 520/05, od 14.10.2005.godine, a na prijedlog Federalnog ministra finansija, Vlada Federacije BiH donijela je Odluku o raspodjeli sredstava ostvarenog prometa Lutrije BiH za 2005.godinu. Po toj odluci Lutrija BiH je bila dužna da u 2005. godini, na račun budžeta, a po odbitku fonda dobitaka i obaveza po osnovu poreza na promet, uplati ukupno 4.168.800 KM. Sredstva su se trebala uplaćivati akontativno, sedmično, u iznosu od 80.169 KM.

Prema Zakonu o igrama na sreću (u daljem tekstu – Zakon), Lutrija BiH je društvo sa ograničenom odgovornošću od posebnog interesa za Federaciju BiH registrovano kod nadležnog suda za privređivanje igara na sreću. Vlada Federacije preuzima sve obaveze osnivača Lutrije BiH.

Ekonomski cilj Zakona o igrama na sreću je uređenje organizovanja igara na sreću na području Federacije BiH uopće i ubiranje prihoda po osnovu naknada za odobrenja za rad drugim pravnim subjektima koji se osnivaju za priređivanje igara na sreću (kod nas privatni sektor). Odobrenja za rad daje Ministarstvo i za to naplaćuje propisane naknade, koje su prihod Federacije. Kako se vrši nadzor nad primjenom Zakona kod drugih pravnih subjekata nije predmet ove revizije, jer se radi o privatnom sektoru. Prema istom Zakonu, taj nadzor treba da vrši Ministarstvo.

Prema Zakonu o javnim preduzećima u Federaciji, Lutrija BiH je bila dužna uskladiti osnivačke i opće akte sa navedenim zakonom. Izrađen je model statuta za javna preduzeća («Sl.novine Federacije BiH» br: 29/05) i javna poduzeća bila su u obavezi uskladiti, odnosno, usvojiti izmjene i dopune postojećih statuta. U odnosu na Zakon o igrama na sreću, ovaj zakon različito reguliše organe upravljanja. Dakle, u ovom dijelu postoji značajna neusklađenost naprijed navedenih zakona sa krovnim zakonom Lutrije BiH, Zakonom o igrama na sreću.

Nakon stupanja na snagu Zakona o javnim preduzećima u Federaciji BiH, iz Lutrije BiH su odmah uputili dopis Zakonodavno-pravnoj komisiji Parlamenta Federacije BiH, tražeći pojašnjenje i tumačenje u vezi primjene novodonešenog zakona i njihovog postupanja po istom. Iako je od tada proteklo više od godina dana, zaključno sa okončanjem predmetne revizije, nisu dobili odgovor.

Upravni odbor Lutrije BiH, kao organ upravljanja, poduzeo je određene aktivnosti koje su prema Zakonu o javnim preduzećima u Federaciji BiH u nadležnosti skupštine i nadzornog odbora. Tako je Upravni odbor, na sjednici održanoj 16.11.2005.godine, donio odluku o pokretanju postupka za izbor članova Odbora za reviziju. Obzirom da prema Zakonu o javnim poduzećima u Federaciji BiH, na prijedlog nadzornog odbora, članove odbora za reviziju bira Skupština (Lutrija nema skupštine), predsjednik Upravnog odbora Lutrije BiH, uputio je dopis Ministarstvu tražeći mišljenje i pojašnjenje, kojem organu treba da predlože članove odbora za reviziju, ali do okončanja predmetne revizije nisu dobili odgovor od Ministarstva.

U skladu sa Zakonom o javnim preduzećima u Federaciji BiH, glavni revizor (Generalni revizor Ureda za reviziju budžeta-proračuna u FBiH) imenovao je direktora Odjela za internu reviziju Lutrije BiH na period od 60 dana, odlukom od 26.09.2005. godine. Osnovni zadatak direktora Odjela za internu reviziju Lutrije BiH, bio je formiranje Odjela za internu reviziju, u skladu sa Zakonom o javnim preduzećima u Federaciji BiH. U tom periodu direktor Odjela za internu reviziju Lutrije BiH, izvršio je internu reviziju finansijskih izvještaja Lutrije BiH za period od 01.01. do 30.06.2005. godinu, za koji je sačinio izvještaj sa preporukama. Postupajući po preporukama datim u Izvještaju o izvršenoj internoj reviziji finansijskih izvještaja Lutrije BiH za navedeni period, u Lutriji BiH su krajem 2005. godine uspostavili Odjel za internu reviziju, u kojem su trenutno zaposlena dva uposlenika. Uposlenici su primljeni u stalni radni odnos putem javnog konkursa. Nakon isteka mandata direktoru interne revizije postavljenom od strane generalnog revizora, do okončanja predmetne revizije na tu funkciju nije niko imenovan.

Rezimirajući naprijed navedeno, vidljivo je da u Lutriji BiH još uvijek nisu okončane aktivnosti na usklađivanju sa Zakonom o javnim preduzećima u Federaciji BiH.

Upravni odbor je prethodne i revidirane godine donio odluku o ulaganju sredstava u planinarski dom. U tu svrhu finansijska sredstva su plasirana na poseban račun ali i otpisana u revidiranoj godini u iznosu od 130.000 KM. Po nama Upravni odbor nije imao nadležnosti za takvu odluku koja je u konačnici dovela do povećanja troškova i smanjenja imovine.

U revidiranoj 2005. godini, u Lutriji BiH priređivali su slijedeće vrste klasičnih igara: lutrija (robna, novčana i robno-novčana), loto, sportska prognoza-Toto, TV tombola bingo i sistem automata. Za sve vrste igara donesena su pravila propisana Zakonom o igrama na sreću. Provedenom revizijom uvjerali smo se da su se u Lutriji BiH pridržavali tih pravila. U preduzeću je još ranije organizovano Odjeljenje kontrole isplaćenog materijala koje ima jedanaest uposlenih i raspolaže sa opremom pomoću koje se utvrđuje tačan broj isplaćenih dobitaka po svim igrama, savnjavaju isplate po svim vrstama igara, vrši obrada neprodanih srećki, kontrolišu fondovi isplata i vrši prijenos neisplaćenih dobitaka u naredna kola ili ostale igre.

Ukupan promet Lutrije BiH ostvaren po osnovu privređivanja igara na sreću u 2005. godini iznosio je 53.871.271 KM, što je za 17,8 % manje nego u istom periodu prethodne godine (65.514.490 KM), a za 5,8 % manje u odnosu na plan (57.180.000 KM). Od ukupno realizovanog prometa, za fondove dobitaka, prema pravilima pojedinih igara, izdvojeno je ukupno 24.444.389 KM ili 20,3 % manje nego u prethodnoj godini. Ovakav pad u Lutriji BiH pravdaju realno visokim padom prometa u igri TV bingo. Naprijed navedeno imalo je odraza i na ukupan prihod Lutrije BiH, koji je ipak zabilježio manju stopu pada od stope pada ukupnog prometa. Poredeći ostvarene rezultate sa planskim ciljevima za 2005. godinu, u Lutriji BiH su samo u segmentu automata i igri Toto ostvarili veći promet od planiranog, ali isti nije finansijski značajan (474.000 KM i 28.000 KM).

Analizirajući rezultate poslovanja i pada svih vrsta igara na sreću, u Lutriji BiH smatraju, da pored pada opšteg standarda i porasta nezaposlenosti, najveći problem predstavlja nelojalna konkurencija preduzeća iz privatnog sektora nad kojima nema odgovarajuće kontrole. Prateći rad konkurencije u dijelu priređivanja posebnih igara na sreću (kladionice i automati), u Lutriji BiH su se uvjerali da se u ovom segmentu nezakonito posluje i da se selektivno primjenjuje Zakon o igrama na sreću. Veliki broj različitih nivoa vlasti i nesinhronizirani propisi za posljedicu imaju višestruko oporezivanje Lutrije BiH, za razliku od konkurenata, koji prema izjavama odgovornih lica Lutrije BiH, prezentirajući pri tom sačinjene izvještaje i analize, ne postupaju i ne poštuju čak ni krovni zakon za sve priređivače, Zakon o igrama na sreću.

Pošto preduzeće djeluje na području Federacije BiH, što će reći na više kantona koji imaju zakonsko pravo uređenja poreza na igre na sreću, a oni su u pravilu različiti, što potvrđuje pregledana dokumentacija o obračunu i uplati poreza, iz koje se vidi, da su takse po raznim osnovama neujednačene kao i porezi na dobitke i imovinu po pojedinim kantonima. Tako uređeni porezi i takse imaju direktnog uticaja i na poslovanje Lutrije BiH. Stoga smo mišljenja da bi bilo dobro, pored stalnog i kontinuiranog nadzora od strane Ministarstva, kod osnivača i drugih nadležnih organa, pokrenuti pitanje ujednačavanja i harmonizacije poreza i taksi od igara na sreću.

4. OSVRT NA PRETHODNU REVIZIJU

Ovo je prva godina u kojoj Ured za reviziju institucija budžeta-proračuna Federacije BiH provodi reviziju finansijskih izvještaja i usklađenosti iskazanih iznosa u tim izvještajima sa propisima. Glavni revizor Ureda za reviziju, shodno ovlaštenjima datim u Zakonu o javnim preduzećima u Federaciji BiH, u 2005. godini imenovao je direktora odjela za internu reviziju u Lutriji BiH. Isti je izvršio reviziju i sačinio Izvještaj o izvršenoj internoj reviziji finansijskih izvještaja Lutrija BiH za period od 01.01. do 30.06.2005. godine. Upravni odbor Lutrije BiH u cjelosti je usvojio date preporuke. U Lutriji BiH većinu preporuka su implementirali do okončanja predmetne revizije. Među predloženim i prihvaćenim preporukama je i isknjižavanje uloženi sredstava u iznosu od 130.000 KM i povećanje rashoda 2005 godine za isti iznos. Posljedica navedene radnje je gubitak državne imovine u navedenom iznosu.

5. NALAZI I PREPORUKE

5.1. Upravljanje i rukovođenje

Prema Zakonu o igrama na sreću, organ upravljanja Lutrijom BiH je Upravni odbor od pet članova, koje imenuje Vlada Federacije BiH.

Odlukom broj: 104/01, od 10.05.2001. godine, Vlada Federacije BiH imenovala je članove Upravnog odbora, ali u odluci o imenovanju nije naveden period trajanja mandata. Isto nije regulisano ni Zakonom o igrama na sreću, niti Statutom Lutrije BiH. Stoga članovi Upravnog odbora imenovani 2001.godine i dalje obnašaju svoje funkcije. Iako je Statutom data mogućnost da Upravni odbor Lutrije BiH može donijeti poslovnik, isti nije donesen. Tokom 2005.godine Upravni odbor održao je 13 sjednica. Uvidom u zapisnike sa sjednica, uvjerali smo se da je Upravni odbor redovno informisan i da je raspravljao o svim važnim pitanjima za rad Lutrije BiH.

Upravni odbor je u skladu sa Zakonom usvojio pojedinačna pravila za igre koje Lutrija BiH priređuje, a usvojio je i interna akta koja uređuju pojedina područja poslovanja, i to: Pravilnik o radu, Pravilnik o javnim nabavkama i Pravilnik o radu interne revizije. Početkom 2006. godine usvojeni su: Pravilnik o računovodstvu i računovodstvenim politikama, Pravilnik o finansijskom poslovanju, Pravilnik o zaštiti na radu, Uputstvo o načinu formiranja i protoka dokumentacije i Etički kodeks. U maju 2006. godine, usvojeni su Pravilnik o poslovnoj tajni i Poslovnik o radu Upravnog odbora. U Lutriji BiH još nije usvojen pravilnik o popisu, kao ni akti kojima bi se uredile procedure i pravila korištenja sigurnosti i zaštite podataka IT sistema, procedure evidentiranja neizvučenih (JACK POT) dobitaka koji se prenose u naredno kolo, procedure za postupanje pri upitima i pritužbama igrača i procedure o načinu korištenja i upotrebe mobilnih i fiksnih telefona.

U cilju postupanja u skladu sa važećim propisima i boljeg funkcionisanja interne kontrole, potrebno je u što kraćem roku donijeti naprijed navedene akte.

Još jednom naglašavamo potrebu urgentnijeg rješavanja postojeće neusklađenosti zakona po kojem je Lutrija BiH osnovana i po kojem posluje, sa Zakonom o javnim preduzećima u Federaciji BiH. Stoga smatramo da organi upravljanja i rukovođenja treba da pojačaju svoje aktivnosti u tom pravcu, obzirom da je prošlo više od godine dana od njihovog obraćanja nadležnoj parlamentarnoj komisiji.

Prema propisanim nadležnostima, Upravni odbor, pored ostalog treba da razmatra i donosi plan poslovanja, te daje prijedlog Ministarstvu za pripremanje odluke o raspodjeli sredstava ostvarenog prometa. U skladu sa članom 22. Zakona o javnim preduzećima, u Lutriji BiH bili su dužni da izrade trogodišnji plan poslovanja. Kako usklađivanje sa Zakonom o javnim preduzećima nije uvjetovano rokom, nedonošenje trogodišnjeg plana ne smatramo propustom, tim više što je isti u izradi i biti će upućen Upravnom odboru na razmatranje do polugodišnjeg obračuna. Po riječima odgovornih, plan nije izrađen prije svega, zbog nedostatka kadrova.

Lutrijom BiH rukovodi generalni direktor sa kojim je 14.03.2005.godine sklopljen menadžerski ugovor, na osnovu Odluke Upravnog odbora i nakon dobivanja saglasnosti Ministarstva. Prema Zakonu o privrednim društvima i Zakonu o javnim preduzećima u Federaciji BiH, direktor je odgovoran za rad Lutrije BiH. On redovno izvještava Upravni odbor i podnosi polugodišnji i godišnji izvještaj o poslovanju.

5.2. Kontrolne funkcije

U skladu sa Zakonom o javnim preduzećima u Federaciji, u Lutriji BiH formiran je Odjel za internu reviziju, u kojem trenutno rade dva uposlenika. Još nije popunjeno mjesto direktora Odjela za internu reviziju, zbog čega kontrola poslovanja nije u funkciji na način na koji je to predvidio pomenuti zakon.

Osnovni cilj i zadatak Odjela je neovisna procjena sistema internih kontrola uspostavljenih od strane rukovodstva, koje su garant da se poslovanje odvija na efikasan i zakonit način, objektivno izvještavanje i predlaganje unapređenja ili uspostavljanje novih procedura za bitne procese rada u preduzeću. Organ upravljanja i rukovodstvo je dužno da obezbijedi uslove rada navedenom odjelu, što je imperativni zahtjev naprijed navedenog zakona.

U periodu od osnivanja do februara 2006. godine, uposlenici Odjela interne revizije podnijeli su Upravnom odboru dva izvještaja o izvršenoj reviziji. Sačinjen je «Izvještaj o reviziji internih pravilnika», kao i Izvještaj o realizaciji preporuka iz već pomenutog Izvještaja direktora interne revizije. Nije dato pojašnjenje preporuka, niti kritički osvrt na iste, već su samo registrovane izvršene preporuke.

Preporučujemo organima upravljanja i rukovođenja da osiguraju uslove za rad odjela za internu reviziju u skladu sa zahtjevima zakona.

Odjel za internu reviziju treba da vrši nadzor i kontrolu nad uspostavljenim pravilima rada i poslovanja, da ukazuje na posljedice funkcionisanja ili nefunkcionisanja takvih pravila i predlaže upravi unapređenje ili uspostavljanje novih efikasnijih pravila rada, sa ciljem da se postigne efikasnost u radu, usklađenost sa propisima, prevencija u otkrivanju grešaka ili eventualnih prevara. Sve navedeno će direktno uticati na kvalitet i pouzdanost finansijskih izvještaja.

5.3. Stalna sredstva

U narednoj tabeli iskazana je vrijednost stalnih sredstava i promjene tokom 2005. godine, kako slijedi:

Opis	Gradevine	Oprema	Mat.sred. u priprav.	Sred. van up.	Nematerij. sredstva	Nemat.sr. u priprav.	Stanovi	Ukupno
Nabavna vrijednost stanje na dan 01.01.2005.	4.101.020	9.493.159	1.106.927	48.689	217.848	874.999	694.301	16.536.943
- povećanje	81.068	4.556.316	4.058.706		885.002	137.372		9.718.464
- otuđenje i rashodovanje		(383.975)						(383.975)
- prijenos u upotr.-aktiv.			(4.637.384)			(885.002)		(5.522.386)
- prodaja		(48.963)						(48.963)
- korekcije		(43.831)			(41.841)			(85.672)
- isknjiž.otpis.vrijednosti	(12.304)				(13.210)		(694.301)	(719.815)
Stanje na dan 31.12.2005.	4.169.784	13.572.706	528.249	48.689	1.047.799	127.369	0	19.494.596
Akumul. amortizacija: stanje na dan 01.01.2005.	989.025	5.217.841	0	0	92.670	0	134.489	6.434.025
- amortizacija za 2005.	72.754	1.604.483			46.994			1.724.231
- prodaja		(17.966)						(17.966)
- temeljna greška	10.827	(133.986)			(7.750)			(130.909)
- isknjiž.otpis.vrijednosti	(12.304)	(268.380)			(13.210)		(134.489)	(428.383)
Stanje na dan 31.12.2005.	1.060.302	6.401.992	0	0	118.704	0	0	7.580.998
Neto knjigov.vrijednost: Stanje na dan 31.12.2005.	3.109.482	7.170.714	528.249	48.689	929.095	127.369	0	11.913.598
Stanje na dan 31.12.2004.	3.111.995	4.275.318	1.106.927	48.689	125.178	874.999	559.812	10.102.918

Provedenom revizijom utvrdili smo slijedeće:

1. Odluku o godišnjem popisu za 2005. godinu, u skladu sa propisanim ovlaštenjima, donio je generalni direktor, 09.12.2005.godine. Istom Odlukom imenovao je i članove popisnih komisija, kao i članove centralne popisne komisije. Uvidom u popisne liste konstatovali smo da u iste nisu upisani svi potrebni podaci, što ukazuje da popis nije urađen kvalitetno i da ne obezbjeđuje sve potrebne informacije o imovini preduzeća. Uprava nije usvojila svoja pravila oko popisa na osnovu kojih će doista steći razumnu sigurnost da se iskazana imovina u finansijskim izvještajima koristi za obavljanje djelatnosti da je u posjedu iste te da se od iste očekuje da će donosti koristi u budućem periodu. Zbog finansijskog značaja imovine i zaštiti iste očekujemo da će uprava u narednom popisu uspostaviti kriterije za popis i elaboriranje svoje imovine. Istovremeno kod donošenja vlastih procedura potrebno je koristiti Međunarodne računovodstvene standarde koji su već na snazi, te koji predviđaju da Uprava preduzeća uredi mnoge postupke oko imovine.

***Popis imovine vršiti u skladu sa propisima koji regulišu predmetnu oblast.
Donijeti i vlastiti akt o popisu.***

2. Preduzeće je tokom 2004. i 2005. godine izvršilo uplatu u iznosu od 130.000 KM iz tekućih sredstava, u svrhu kupovine zemljišta i izgradnju planinarskog doma. Na osnovu odluke Upravnog odbora iz 2004. godine, na transakcijski račun posebnog pravnog lica, udruženja Planinarski dom Lutrije BiH, čiji je jedan od osnivača Lutrija BiH (ostali osnivači su fizička lica, najvećim dijelom zaposleni u Lutriji BiH), uplaćen je iznos od 30.000 KM. Krajem 2004. godine, Upravni odbor donio je novu odluku na osnovu koje je 11.02.2005. godine, na isti račun uplaćeno još 100.000 KM. Naprijed navedene uplate u Lutriji BiH evidentirali su kao osnivački ulog u Planinarsko društvo Lutrije BiH. Nakon izvršene interne revizije, postupajući po datim preporukama, u Lutriji BiH su naprijed navedena ulaganja knjižili na teret rashoda, čime su isknjižili uložena sredstva iz imovine preduzeća. Naša ispitivanja za navedene radnje i transakcije, kako za donošenje odluka, tako i za isknjižavanje iz poslovnih evidencija pomenute imovine i povećanje rashoda poslovanja, pokazala su da iste nisu bile u funkciji obavljanja propisane djelatnosti Lutrije BiH. Nismo našli uporište u pravnom osnovu da se uopće mogla donijeti odluka o ulaganju. Zakonom o igrama na sreću i Statutom, nije predviđeno da se mogu osnivati udruženja ili vršiti bilo kakva ulaganja, osim ulaganja iz obavljanja djelatnosti. Dodatni problem po našem mišljenju predstavlja isknjižavanje predmetnih ulaganja iz poslovnih knjiga i evidencija Lutrije BiH u revidiranoj godini, čime su povećani troškovi, a izgubljena uložena sredstva i smanjena imovina.

Preporučujemo Upravi i organima upravljanja Lutrije BiH da ponište odluku o isknjižavanju navedenog iznosa i da poduzmu potrebne radnje da se sredstva vrate Lutriji BiH.

U toku revizije konstatovali smo da u pojedinim slučajevima u Lutriji BiH nisu dosljedno provodili propisani postupak stavljanja u upotrebu, kako nematerijalnih tako i materijalnih sredstava, i s tim u vezi obračun amortizacije. Tako su npr. softver on-line za loto i bingo i aparati za igre na sreću dati u upotrebu i korišteni, a da nisu knjigovodstveno aktivirani, pa samim tim amortizacija nije obračunavana za stvarni period korištenja, što nije u skladu sa zakonskim propisima kojima je regulisana ova oblast (Zakon o računovodstvu, Kodeks računovodstvenih načela, te FBiH Računovodstveni standardi 38 i 16). Nakon provedene interne revizije, postupajući po datim preporukama, u Lutriji BiH izvršili su ispravku i obračun amortizacije za stvarni period korištenja i sačinili zapisnike o stavljanju softvera i nabavljenih aparata u upotrebu.

Preporučujemo Upravi Lutrije BiH da ovom segmentu posveti dodatnu pažnju i da u budućem obračun amortizacije nematerijalnih i materijalnih sredstava vrši dosljedno u skladu sa važećim propisima kojim je regulisana ova oblast pod čim prije svega mislimo na obaveznu primjenu Međunarodnih računovodstvenih standarda.

Krajem 2005. godine u Lutriji BiH izvršili su usklađivanje analitičke evidencije stalnih sredstava sa glavnim knjigom. Efekat usklađivanja u iznosu od 130.909 KM uknjižen je u korist konta prihoda iz ranijih godina. Također je izvršeno i isknjižavanje otkupljnih stanova u vrijednosti od 559.812 KM, a četiri neotkupljena stana u vrijednosti od 161.787 KM, evidentirana su vanbilansno.

Po preporuci direktora Odjela za internu reviziju, za građevinske objekte koji su upisani u zemljišno knjižni izvadak kao vlasništvo Jugoslovenske lutrije i «Lutrije BiH»d.j.l.Sarajevo, početkom 2006.godine pokrenuli su postupak uknjižavanja vlasništva u korist Lutrije BiH. Također su po preporuci interne revizije pokrenuli postupak za dokazivanje i uknjižbu vlasništva za ostale građevinske objekte za koje postoje kupoprodajni ugovori koji datiraju iz ranijeg perioda, a koji nisu bili upisani u zemljišne knjige.

Očekujemo da u Lutriji BiH ulože dodatne napore kako bi se što prije izvršila uknjižba vlasništva građevinskih objekata u korist Lutrije BiH, što je potrebno radi tvrdnje da je imovina iskazan u finansijskim izvještajima doista imovina preduzeća.

5. 4. Zalihe

Vrijednost zaliha na dan 31.12.2004. i 31.12.2005. godine, u finansijskim izvještajima iskazana je u slijedećim iznosima:

	31.12.2005.	31.12.2004.
Zalihe	901.456	1.053.429
Sirovine i materijal, rezervni djelovi i sitan inventar	878.449	888.152
Trgovačka roba	23.007	165.277

Zalihe iskazane na kraju 2005. godine, manje su u odnosu na zalihe iskazane prethodne godine. Krajem 2005.godine, u skladu sa preporukama iz Izvještaja o obavljenoj internoj reviziji, u Lutriji BiH uspostavili su evidenciju zaliha srećki i TV bingo kartica po trošku nabavke, obzirom da je trošak nabavke niži od prodajne cijene. Ovakav način knjiženja je u skladu sa FBiH Računovodstvenim standardom 2-Zalihe. Izvršene su potrebne korekcije u knjiženju, a izmijenjena je i politika evidentiranja tombolskih kartica i listića za igre LOTO 6-42 i TOTO 13. Ispravka je izvršena i kod knjiženja rezervnih dijelova (konto zalihe rezervnih dijelova), koji su prije pogrešno knjiženi na zalihama trgovačke robe.

5.5. Novčana sredstva

Novčana sredstva na dan 31.12.2004. i 31.12.2005. godine, u finansijskim izvještajima iskazana kao gotovovina i ekvivalenti gotovine, iznosila su:

	31.12.2005.	31.12.2004.
Gotovina i ekvivalenti gotovine	3.699.358	4.490.610

Najveći dio prihoda Lutrija BiH ostvaruje u gotovini. Promet blagajne u revidiranoj godini bio je oko 83 miliona. Po našem mišljenju, preduzeće ima uspostavljenu kontrolu poslovanja sa gotovinom. Kontrola blagajni na prodajnim mjestima obavlja se od strane ovlaštenih radnika posebne Službe kontrole, uglavnom jedanput mjesečno. Na osnovu dosadašnjeg iskustva napravili su procjenu rizika i locirali prodajna mjesta sa većim rizicima u pogledu poslovanja gotovinom i vrijednosnicama, i na tim mjestima se kontrole provode češće. Svakodnevnu kontrolu stanja blagajne prodajnih mjesta treba da vrši šef ispostave koji je i odgovoran za ispravan i zakonit rad prodajnog mjesta. Nije bilo otuđenja i do sada se ovakav način kontrole pokazao kao dobar i efikasan. U Lutriji BiH, pored novčanih sredstava u blagajnama i na računima kod poslovnih banaka, u poslovnim knjigama evidentiraju i ekvivalente gotovine koji predstavljaju vrijednosnice (srećke lutrije, tiketi), koji u kratkom roku prelaze u gotovinu ne mijenjajući vrijednost, a što je u skladu sa objavljenim politikama uz zabilješke uz finansijske izvještaje. Stanja gotovine iskazana na dan 31.12.2005.godine, odgovaraju stanjima dnevnih izvoda poslovnih banaka i blagajničkom izvještaju. Uvidom u kartone deponovanih potpisa kod poslovnih banaka, uvjerali smo se da je kolektivno potpisivanje. Mjesečne izvještaje, tzv.»ORG»-ove, koje sačinjavaju prodajna mjesta, a koji se dva puta mjesečno sravnjavaju sa Službom kontrole, po našem mišljenju su pouzdana osnova za otkrivanje i sprečavanje eventualnih pogreški.

5.6. Potraživanja

U finansijskim izvještajima potraživanja su iskazana u slijedećim iznosima:

	31.12.2005.	31.12.2004.
Potraživanja	902.440	122.097

Iskazana potraživanja u 2005.godini u iznosu od 902.441 KM, znatno su veća od iskazanih potraživanja u iznosu od 122.097 KM u 2004.godini. Provedenom revizijom uvjerali smo se da su potraživanja iskazana na temelju faktura. Postupajući po preporukama iz Izvještaja o obavljenoj internoj reviziji, u Lutriji BiH su krajem 2005.godine izvršili procjenu naplativosti potraživanja, i uskladili njihove vrijednosti u slučajevima kada pojedinačno potraživanje nije naplaćeno ili su nastupile okolnosti djelimičnog smanjenja potraživanja. Potraživanja u iznosu od 19.275 KM, koja nisu u roku naplaćena ili za koje postoji sumnja da će se naplatiti, preknjižena su na konto sumnjivih i spornih potraživanja. Na ovom kontu vode se još od ranije i potraživanja od «BH banke» u iznosu od 48.649 KM. I pored preporuke da izvrše procjenu naplativosti i ovih potraživanja, u Lutriji BiH to nisu uradili.

Redovno vršiti procjenu naplativosti svih potraživanja, a za potraživanja kod kojih postoji sumnja u naplatu redovito vršiti preknjižavanje na sumnjiva i sporna potraživanja.

U Lutriji BiH izvršili su promjene i korekcije i u dijelu koji se odnosi na ranije nepotrebno evidentiranje isplaćenih dobitaka putem konta unaprijed plaćenih troškova. Od kraja 2005.godine, na kontu unaprijed plaćenih troškova evidentiraju se samo troškovi koji su unaprijed plaćeni, a odnose se na naredni period ne duži od jedne godine, što je u skladu sa važećim propisima..

5.7. Obaveze

Obaveze su u finansijskim izvještajima iskazane u slijedećim iznosima:

	31.12.2005.	31.12.2004.
OBAVEZE	10.923.641	7.900.318
Dugoročni krediti	4.683.430	0
Obaveze prema dobavljačima	579.157	153.489
Obaveze za porez na promet proizvoda i usluga	340.479	303.452
Ostale obaveze	5.259.948	7.428.710
Kratkoročna razgraničenja i rezervisanja	60.627	14.667

Obaveze po dugoročnim kreditima u 2005. godini iznosile su 4.683.430 KM. Ove obaveze odnose se na dugoročni kredit uzet kod Raiffeisen banke d.d. Sarajevo. Naime, radi realiziranja Planom utvrđenih aktivnosti, a u skladu sa Zakonom o igrama na sreću, kojim je propisana obavezna zamjena starih aparata sa novim (što su u Lutriji BiH ispoštovali), Upravni odbor je na sjednici održanoj 14.07.2005. godine donio Odluku o davanju saglasnosti na kreditno zaduženje kod Raiffeisen banke d.d. Sarajevo u iznosu od 5.000.000 KM za nabavku 300 komada automata za igru. Prema istoj odluci, za povrat kredita založena je imovina preduzeća (poslovni prostor u vlasništvu Lutrije BiH u ulici Trampina br.4.). Za realizaciju ove odluke zadužen je generalni direktor koji je sa Raiffeisen bankom, dana, 15.09.2005. godine, potpisao Ugovor o kreditiranju i poslovnoj suradnji, broj: OU-1-024/05. Odobreni kredit počeo se koristiti od 07.10.2005. godine.

Uvidom u dokumentaciju vezanu za **obaveze prema dobavljačima**, konstatovali smo da je u toku 2005. godine najveći promet ostvaren sa firmom «Poljoexport», koji je njihov ovlašten uvoznik Obaveze se redovito izmiruju.

Na kontu obaveza **po osnovu fonda dobitaka**, stanje na dan 31.12.2005. godine iznosilo je 4.868.963,00 KM, dok je za isti period prethodne godine stanje na tom kontu iznosilo 7.236.117 KM. Revizijom smo utvrdili da su u Lutriji BiH uspostavili analitičku evidenciju fonda dobitaka od igara na sreću po svakoj igri na sreću i pojedinačnom kolu-seriji u skladu sa posebnim pravilima igara na sreću. Na dugovnoj strani ovih konta evidentiraju se isplaćeni iznosi dobitaka. Nakon isteka rokova za podizanje dobitka, koji su propisani pravilima igara na sreću, a koji u skladu sa članom 31. Statuta, ne mogu biti duži od 60 dana, neisplaćeni iznos se iz pojedinačnog kola ili serije prenosi pojedinačnim odlukama generalnog direktora (u skladu sa istim članom Statuta), na konto obaveza za neisplaćeni fond dobitaka za neko drugo kolo ili seriju, što se precizira u svakoj pojedinačnoj odluci.

Izveštaji o neisplaćenim dobitcima za koje je nastupila zastara, sačinjavaju se krajem godine i na osnovu tih izvještaja u knjigovodstvu su se provodila odgovarajuća knjiženja. Zbog složenosti procesa, a u svrhu potpuno transparentnog i jasnog prikazivanja, mislimo da bi se izvještaji o neisplaćenim dobitcima za koje je nastupila zastara trebali sačinjavati i dostavljati u knjigovodstvo najmanje jedanput mjesečno.

Donijeti pisane procedure evidentiranja neisplaćenih dobitaka, koji se zbog zastare prenose u naredno kolo.

Izveštaje o neisplaćenim dobitcima redovno sačinjavati i mjesečno dostavljati u knjigovodstvo.

5.8. Prihodi

Lutrija BiH ostvaruje prihode po osnovu privređivanja klasičnih i posebnih igara na sreću, propisanih Zakonom o igrama na sreću. Prihodi se priznaju u bruto iznosu (sa porezom) u momentu uplate-plaćanja igara na sreću i zabavu, uz istovremeno stvaranje obaveza za porez, što je u skladu sa zahtjevima Kodeksa računovodstvenih načela i FBiH Računovodstvenim standardom 18.

Prihodi se priznaju u iznosu koji predstavlja ukupnu uplatu za priređenu igru, umanjenu za dobitke predviđene pravilima igre. Dio uplata koji se odnosi na predviđene dobitke, iskazuje se kao obaveza po toj igri. Prihodi se evidentiraju analitički, po vrstama igara, pojedinačnim kolima ili serijama i po organizacionim jedinicama – prodajnim mjestima.

U narednoj tabeli daje se uporedni pregled ostvarenog prometa Lutrije BiH u 2005. godini u odnosu na ostvareni u 2004. i planirani u 2005. godini:

Vrsta igre	Ostvareno u 2004.	Planirano u 2005.	Ostvareno u 2005.	Indeks (4/2)	Indeks (4/3)
1	2	3	4	5	6
Loto	15.043.383	14.300.000	13.905.836	92,44	97,24
Toto	170.294	152.000	181.218	106,41	119,22
Joker	1.310.849	1.196.000	1.132.829	86,42	94,72
Automati	10.420.236	9.000.000	9.474.685	90,93	105,27
Srećke	4.986.230	7.120.000	5.280.773	105,91	74,17
Kladionice	905.419	840.000	564.658	62,36	67,22
TV bingo	32.600.677	24.500.000	23.248.462	71,31	94,89
Bilijari	77.402	72.000	82.810	106,99	115,01
UKUPAN PROMET	65.514.490	57.180.000	53.871.271	82,23	94,21
FOND DOBITAKA	30.669.966	26.300.000	24.444.389	79,70	92,94
BRUTO PRIHOD	34.844.524	30.880.000	29.426.882	84,45	95,29

Iz gornje tabele vidljivo je da je u odnosu na Plan za 2005. godinu, povećanje prometa ostvareno kod igara TOTO, bilijara i od prodaje srećki, dok je kod ostalih ostvaren pad prometa. Naročito vidljiv pad prometa zabilježen je kod igre TV bingo i kod kladionica, kod kojih je pad prometa u odnosu na plan manji za 32,8 %. Pad prometa (a i prihoda) u Lutriji BiH obrazlažu padom kupovne moći stanovništva i nelojalnom konkurencijom od strane privatnih kladionica, za koje odobrenja za rad daje Ministarstvo, a koje treba i da vrši nadzor nad provedbom Zakona o igrama na sreću.

Od ukupno ostvarenog prometa u 2005. godini, u fond dobitaka raspoređeno je 24.444.389 KM, dok preostali iznos od 29.426.882 KM predstavlja bruto prihod Lutrije BiH. Evidentirani bruto prihod je za 15,55 % manji od ostvarenog bruto prihoda u 2004. godini. Navedeni iznos bio je osnovica za obračun i plaćanje poreza na promet u iznosu od 2.942.693 KM.

Neto prihod Lutrije BiH po osnovu privređivanja naprijed navedenih igara ostvaren je u ukupnom iznosu od 26.484.190 KM. Osim prihoda od igara u Lutriji BiH su u 2005. godini ostvarili prihode i od zakupa poslovnog prostora u iznosu od 17.221 KM i 55.475 KM prihoda ostvarenih od prodaje tombolskih listića.

Po odbitku svih zakonskih obaveza, u Lutriji BiH je u 2005. godini, ostalo 16.886.488 KM raspoloživih sredstava za podmirenje troškova poslovanja i razvoj.

5.9. Rashodi

Ukupni rashodi u 2005. godinu iznosili su 26.944.584 KM i za 5 % su manji od iskazanih rashoda u 2004. godini. U narednoj tabeli, daju se uporedni podaci o rashodima iskazanim u 2004. i 2005. godini:

O p i s	2005.	2004.	Indeks (2/3)
1	2	3	4
UKUPNI RASHODI	26.944.584	28.320.261	95,14
TROŠKOVI PRODAJE	26.394.305	28.030.533	94,16
Usklađivanje vrijednosti zaliha	0	9.140	n.p.
RASHODI OD FINANSIRANJA	0	119.293	n.p.
OSTALI RASHODI	550.279	122.585	448,90
VANREDNI RASHODI	0	38.710	n.p.

Iz tabele je vidljivo da su u ukupnim rashodima najveća stavka troškovi prodaje koji su iznosili 26.394.305 KM, a koji su u odnosu na prethodnu godinu manji za 5,84 6%. Revidirali smo najznačajnije troškove kako slijedi:

5.9.1. Troškovi amortizacije

Troškovi amortizacije su iznosili:

	Ostvareno u 2005.	Ostvareno u 2004.	Indeks (2/3)
1	2	3	4
Amortizacija	1.724.231	1.673.821	103,01

Troškovi amortizacije iznosili su 1.724.231 KM, od čega se 1.677.237 KM odnosi na amortizaciju materijalnih sredstava koja se obračunavala linearnom metodom primjenom proporcionalnih stopa propisanih Nomenklaturom. Preostali iznos troškova amortizacije u iznosu od 46.994 KM odnosi se na amortizaciju nematerijalnih sredstava. Revizijom smo utvrdili da je bilo nepravilnosti u obračunu amortizacije, što su u Lutriji BiH na kraju godine, u skladu sa datim preporukama ispravili.

5.9.2. Plaće, troškovi zaposlenih, naknade radnicima i ostalima

Uporedni podaci ovih troškova u 2004. i 2005. godini, daju se u slijedećoj tabeli:

	Ostvareno u 2005.	Ostvareno u 2004.	Indeks (2/3)
1	2	3	4
Plaće	6.912.071	6.970.743	99,16
Ostali troškovi zaposlenih	1.159.085	1.135.822	102,05
Naknade radnicima i stanovništvu	689.674	763.470	90,33

Ovi troškovi iznosili su 8.760.830 KM, od čega neto plaće 4.090.650 KM, porezi i doprinosi 2.821.421 KM, troškovi zaposlenih 1.159.085 KM i naknade radnicima i stanovništvu 689.674 KM. U odnosu na prethodnu godinu ovi troškovi imaju trend blagog pada.

Revizijom smo utvrdili slijedeće:

- Obračun i isplata plaća zaposlenim vršena je u skladu sa ostvarenim rezultatima poslovanja i internim aktima preduzeća za ukupno 316 uposlenih, od čega 8 radi na određeno vrijeme. U skladu sa Pravilnikom o radu, plaće se isplaćuju u roku 30 dana za protekli mjesec i to dva puta mjesečno. Plaće se obračunavaju na osnovu pojedinačnih ugovora o radu potpisanih sa svim uposlenicima, a sukladno Pravilniku o radu i koeficijentima za obračun plaća zaposlenika, koji su sastavni dio navedenog Pravilnika. Pravilnik o radu donesen je nakon konsultacija sa Samostalnim sindikatом lutrije BiH, a sukladno Zakonu o radu («Sl.novine FBiH» br: 43/99, 32/00). Evidenciju prisustva zaposlenih vode lica zadužena od strane direktora sektora., koji ovjeravaju tačnost unesenih podataka.
- Uvidom u knjigovodstvene evidencije utvrdili smo da se na primanja zaposlenih redovno obračunavaju i uplaćuju pripadajući porezi i doprinosi. Topli obrok, kao i troškovi prijevoza u 2005.godini isplaćeni su u skladu sa važećim aktima
- Regres za godišnji odmor isplaćen je u ukupnom iznosu od 258.112 KM. Regres je obračunat i isplaćen na osnovu odluke generalnog direktora, u visini 70% prosječne plaće ostvarene u Lutriji BiH u posljednja tri mjeseca, odnosno, 800 KM po radniku, linearno. Na iznos razlike isplaćenog regresa od dozvoljeno neoporezivog trebalo je obračunati i uplatiti porez po stopi koja odgovara zbirnoj stopi poreza i doprinosa na neto plaću zaposlenih iz radnog odnosa na dan isplate. U Lutriji BiH nisu obračunali i uplatili taj porez. Prema Zakonu o porezu na plaću i njegovom provedbenom aktu, predmet oporezivanja je i regres za godišnji odmor isplaćen iznad iznosa od 70 % plaće radnika ili najmanje u visini prosječne plaće isplaćene u Federaciji za prethodna tri mjeseca prije donošenja odluke o regresu, ako je to za radnika povoljnije. Ovakav obračun regresa je za određeni broj radnika povoljniji, obzirom da im je isplaćeno iznad iznosa od 70 % njihove pojedinačne plaće, ali i više od prosječne plaće u Federaciji. Stoga su bili dužni da na razliku više isplaćenog regresa od utvrđenog, t.j. dozvoljenog, neoporezivog, obračunaju i uplate porez po stopi koja odgovara zbirnoj stopi poreza i doprinosa na neto plaću zaposlenih iz radnog odnosa na dan isplate. Dokumentaciona osnova ne obezbjeđuje podatke o pojedinačnim isplatama koje su oslobođene plaćanja i one na koje se treba obračunati porez.

Preporučujemo da se ubuduće obračun regresa vrši na osnovu dokumentacione osnove koja će obezbjeđiti potpune podatke o pojedinačnim plaćama svih zaposlenih, iz kojih će se vidjeti, koji su pojedinačni iznosi regresa oslobođeni od plaćanja poreza, a za koje treba obračunati pripadajuće poreze, u skladu sa važećim zakonskim propisima.

- Na ime jubilarnih nagrada, nagrada povodom Dana Lutrije BiH, te za 8. mart, a na osnovu odluka generalnog direktora, isplaćeno je ukupno 243.812 KM. U skladu sa važećim propisima, obračunat je i uplaćen pripadajući porez.

- Naknade (nagrade) članovima Upravnog odbora, isplaćene su u ukupnom iznosu od 100.208 KM. Na osnovu odluke Upravnog odbora, broj: 836-5/01, od 24.05.2001. godine, mjesečna naknada za predsjednika Upravnog odbora isplaćivana je u iznosu od 1.400 KM, a za članove Upravnog odbora po 1.200 KM. Članove Upravnog odbora imenuje Vlada FBiH, ali ista nije utvrdila visinu naknada pa sada Upravni odbor sam sebi utvrđuje visinu naknada.
- Naknade za privremene i povremene poslove isplaćene su u iznosu od 345.654 KM, na osnovu zaključenih ugovora o djelu po raznim osnovama. Ugovori su zaključeni sa članovima komisija za utvrđivanje dobitaka, a koje su prisutne pri svakom javnom izvlačenju i svakom kolu svih vrsta igara. Ugovori se sklapaju i za poslove prodaje igara na sreću, a rekapitulacija isplaćenih naknada pravi se mjesečno. Revizijom smo utvrdili da se na ove naknade obračunava i isplaćuje 30 % poreza. Isplate ovih naknada regulisane su Odlukom o visini provizije koju donosi generalni direktor u skladu sa ovlastima propisanim Statutom (čl. 16. i 37.). Visina provizije utvrđuje se za svaku igru pojedinačno.

5.9.3. Troškovi zakupnina

Uporedni troškovi zakupnina u 2004. i 2005. godini, daju se u slijedećoj tabeli:

	Ostvareno u 2005.	Ostvareno u 2004.	Indeks (2/3)
1	2	3	4
Zakupnine	832.324	555.383	149,86

Troškovi zakupnina odnose se na zakup poslovnog prostora (568.500 KM) i zakup softvera za kladionicu (263.402 KM).

Troškovi zakupa poslovnog prostora nastali su na osnovu zaključenih ugovora sa zakupodavcima. Metodom uzorka pregledali smo određeni broj ugovora i konstatovali da su neki ugovori zaključeni na period duži od godinu dana, a neki čak i na neodređeni period. Za većinu ugovora zakupnina se plaća unaprijed, i to uglavnom za godinu. Razlog za to, po riječima odgovornih je jaka konkurencija i potreba da se atraktivna lokacija i zadrži. U Lutriji BiH smatraju da su svi poslovni prostori iznajmljeni pod povoljnim uvjetima i da su rentabilni. U slučajevima u kojima su zakupodavci fizička lica, u Lutriji BiH su obračunavali i uplaćivali pripadajući porez na promet usluga.

Predlažemo Upravi da u cilju potpune transparentnosti i poslovanja u najboljem interesu za preduzeće pažnjom dobrog i savjesnog privrednika napravi analizu sa uporednim pokazateljima, ostvarenih prihoda po prodajnim mjestima, u odnosu na troškove zakupa istog prostora.

Troškovi zakupa za softver u iznosu od 263.402 KM znatno su povećali ove troškove i nisu nastali u skladu sa zakonom o javnim nabavkama.

Odgovorni u Lutriji BiH predočili su nam dokumentaciju iz koje je vidljivo, da je 15.05.2000.godine Upravni odbor, na temelju pribavljene saglasnosti od Federalnog ministarstva finansija (br.05-15-1957/00), donio odluku o prihvatanju poslovne suradnje, sklapanjem ugovora sa firmom S.T.S-SPORT WETTE iz Austrije. Ugovorena je ukupna vrijednost uloga stranog ulagača u ovaj projekat u svim oblicima (novcu, stvarima i pravima) u iznosu od 2.020.000 DEM ili 40 % od vrijednosti projekta, dok je Lutrija BiH, bila vlasnik 60 % od vrijednosti projekta. Ostvarena dobit dijelila se u omjeru u kojem su bili vlasnici projekta. Ugovor je potpisan na period od 4 godine (ugovor istekao 31.12.2004.godine). Neposredno prije isteka navedenog ugovora, zaključen je novi, o kupovini kompjuterske opreme i prenosu vlasništva nad tom opremom na Lutriju BiH, u vrijednosti 2.000 EUR-a. Istim ugovorom regulisano je i pravo korištenja-zakupa programa-softver za on-line sistem priređivanja igara na sreću kladenja, za početnih 100 terminala, na rok od 3 godine, sa početkom od 01.01.2005. godine, te zakupninom u neto iznosu od 10.000 EUR-a i obavezom plaćanja unaprijed do 10-og u mjesecu.

Ako se ima u vidu da su prihodi od kladionica u 2005.godini iznosili 564.658 KM i imaju trend pada, upitna je opravdanost iznajmljivanja softvera pod ovakvim uslovima.

Predlažemo menadžmentu da preispita ovaj poslovni aranžman, odnosno da napravi procjenu isplativosti daljeg iznajmljivanja predmetnog softvera i da sagleda postoje li eventualne druge mogućnosti u ovom segmentu povoljnije za Lutriju BiH.

Pri odabiru dobavljača po bilo kom osnovu, postupati po proceduri i u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama.

5.9.4. Troškovi štampanja srečki

Uporedni troškovi sirovina i materijala u 2004. i 2005. godini, daju se u slijedećoj tabeli:

	Ostvareno u 2005.	Ostvareno u 2004.	Indeks (2/3)
1	2	3	4
Troškovi sirovina i materijala	766.333	1.531.350	50,04

U okviru troškova sirovina i materijala, koji su u 2005.godini iskazani u iznosu od 766.333 KM (što je za 50% manje u odnosu na prethodnu godinu kada su isti troškovi bili iskazani u iznosu od 1.531.350 KM), najveću stavku predstavljaju **troškovi štampanja srečki u iznosu od 473.098,99 KM** i to 12.530,69 KM robno-novčanih lutrija i 458.629,68 KM ostalih vrsta, expres, te instant lutrija i tomolskih listića.

U toku 2005.godine u Lutriji BiH su štampani robno-novčanu, tzv. "Golf" lutriju, u vrijednosti od 12.530,69 KM. Odlukom generalnog direktora br: 249.-1/05, od 29.03.2005. godine, pokrenut je postupak za javnu nabavku 700.000 komada srečki "Golf" lutrije. Kako se radilo o nabavci vrijednosti do 30.000 KM, upućen je konkurentski zahtjev za dostavu ponude, koji je javno objavljen. Nakon provedenog postupka, Komisija za javne nabavke pregledala je tri pristigle ponude, izvršila analizu, sačinila izvještaj i predložila firmu "Dom štampe" iz Zenice, kao najbolju, obzirom da je ponudila najnižu cijenu. Direktor je prihvatio preporuku komisije i donio odluku da se sa ovom firmom sklopi ugovor. Ugovor u iznosu 12.531 KM, sklopljen je 08.04.2005.godine.

Prema članu 32. Zakona o igrama na sreću, štampanje ovih srečki može se obavljati samo u štamparijama koje ovlasti Federalno ministarstvo finansija. Za izbor ove štamparije, u Lutriji BiH nisu imali saglasnost od pomenutog ministarstva. Pozvali su se na rješenje iz 1996. godine, koje je ova štamparija dobila od navedenog ministarstva.

Nadzor nad radom Uprave u pogledu primjene važećih propisa o nabavci, u skladu sa ovlastima datim u članu 36. Zakona o javnim preduzećima, obavio je Upravni odbor, potvrđujući Odluku generalnog direktora, bez primjedbi.

Prema tome, **procedura izbora dobavljača, odnosno, štamparije, urađena je u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama, uz nadzor od strane Upravnog odbora, ali nije bila pribavljena saglasnost Ministarstva o odabiru štamparije, što nije u skladu sa članom 32. Zakona o igrama na sreću.**

U potpunosti i dosljedno poštovati Zakon o igrama na sreću, posebno u dijelu koji se odnosi na odabir štamparija (za štampanje svih vrsta lutrija) uz obaveznu saglasnost Ministarstva.

Za štampanje expres, instant lutrija i tomolskih listića pored propisa datih u zakonu o javnim nabavkama, moraju biti zadovoljeni u uvjeti u skladu sa članom 32. stav 2. Zakona o igrama na sreću, odnosno, štamparija mora garantovati kvalitet, tajnost podataka, dogovorene količine lutrija i dokazati da je štampana lutrije i za druge lutrijske organizacije članice Evropske lutrijske udruge.

U toku 2005. godine, u Lutriji BiH štampani su ovih lutrija u vrijednosti od 458.630 KM.

Provedenom revizijom postupka nabavke, uvjerali smo se, da je procedura odbira urađena je u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama, da su ispoštovani uslovi iz člana 32. Zakona o igrama na sreću i konstatovali slijedeće:

Na osnovu Pravilnika o javnim nabavkama, generalni direktor Lutrije BiH je 15.04.2005. godine donio Odluku o javnoj nabavci po otvorenom postupku, a osnovni kriterij izbora bila je najpovoljnija cijena. Kako se nakon objave u dnevnoj štampi o javnoj nabavci, na poziv nije prijavio dovoljan broj ponuđača (manje od tri), objavljeno je poništenje postupka. Nakon ponovnog javnog poziva (za nabavku svih vrsta srečki, listića za klađenje, kartica za TV tombolu, ukupno 5 lotova), Komisija je pregledala sve pristigle ponude (po četiri ponude za svih 5 lotova) i sačinila izvještaj sa prijedlogom za odabir dva najpovoljnija ponuđača. Komisija je predložila firmu "Cetis" d.d iz Celja sa kojom u Lutriji BiH, imaju već od prije uspješnu saradnju, za sukcesivnu isporuku expres srečki, a za štampanje i sukcesivnu isporuku instant srečki firmu "Scientific GamesHonsel" iz Njemačke. Direktor se složio sa prijedlogom komisije i donio odluku, da se sa navedenim firmama, sklope ugovori.

Naprijed navedene firme zadovoljavaju propisane uslove iz Zakona o igrama na sreću.

Postupak izbora štamparije u ovom slučaju urađen je u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama BiH i Zakonom o igrama na sreću, a u pogledu primjene provedbenih propisa o nabavci, Upravni odbor je u skladu sa članom 36. Zakona o javnim preduzećima u Federaciji BiH vršio nadzor nad radom Uprave i svojim odlukama potvrdio izbor štamparija.

5.9.5. Troškovi nabavke kancelarijskog materijala i sredstava za održavanje čistoće

Troškovi nabavke kancelarijskog materijala iznosili su 241.260 KM, a troškovi sredstava za čišćenje u iznosu od 21.777 KM. Proveden je postupak izbora najpovoljnijih ponuđača. Kako je odluka o sukcesivnoj nabavci kancelarijskog materijala i sredstava za čišćenje donesena u decembru 2004.godine, to se procedura obavljaka u skladu sa tada važećom Uredbom. Nakon provedene procedure, na prijedlog komisije, Odluku o izboru firmi donio je generalni direktor 17.01.2005. godine, nakon čega su sa odabranim firmama zaključeni ugovori.

5.9.6. Troškovi održavanja

Troškovi održavanja iznosili su:

	Ostvareno u 2005.	Ostvareno u 2004.	Indeks (2/3)
1	2	3	4
Usluge održavanja	1.156.532	1.275.341	90,68

Troškovi održavanja građevinskih objekata i poker aparata, iskazani u iznosu od 1.156.532 KM imali su trend pada za 10% u odnosu na 2004.godinu, kada su iznosili 1.275.341 KM. Zbog značajnosti iznosa ovih troškova, revidirali smo dokumentaciju temeljem koje su nastali, kao i postupak odabira dobavljača. Troškovi održavanja poker aparata iskazani su u iznosu od 729.558 KM, dok su troškovi održavanja građevina iskazani u iznosu od 246.398 KM.

Odlukom br.28-1/05, od 10.01.2005.godine, generalni direktor Lutrije BiH formirao je komisiju i odobrio pokretanje postupka za prikupljanje ponuda za vršenje usluga održavanja i servisiranja automata za igre na sreću. Javni poziv objavljen je u dnevnoj štampi i Službenim novinama, donesena odluka o utvrđivanju metodologije i kriterija za vrednovanje ponuda. Kao najvažniji kriterij pri izboru stavili su cijenu izraženu u postotku od ostvarenog prometa ili fiksnu cijenu mjesečno po aparatu.

Nakon provedenog postupka, tročlana komisija sačinila je izvještaj. Od tri pristigle ponude, firme "Genel"d.o.o. Mostar, "HIZ trade"d.o.o.Sarajevo i "Chilly Electronic"d.o.o.Sarajevo, kao ekonomski najpovoljnija ocijenjena je ponuda firme "Chilly Electronic"d.o.o. iz Sarajeva, sa kojom Lutrija BiH ima dobru saradnju još od 1996.godine. Nije bilo pritužbi od strane učesnika na natječaju, iako je bila mala prednost odabrane firme u broju bodova, u odnosu na drugoplasirani "Genel". Generalni direktor se složio sa izborom komisije i nakon donesene odluke sa firmom "Chilly electronic", sklopljen je ugovor o servisiranju automata za igre na sreću. Po ovom osnovu, navedenoj firmi u 2005. godini ukupno je plaćeno 571.906 KM.

Upravni odbor je prihvatio izvještaj o provedenom postupku javne nabavke, koji je direktor podnio na sjednici održanoj 13.07.2005.godini.

Procedure odabira dobavljača urađene su u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama. Međutim, tim za reviziju smatra da vezivanje cijene popravka aparata uz ostvareni promet po aparatu nije ni u kom slučaju ekonomski opravdano za preduzeće i da takva odluka nije u interesu preduzeća.

Predlažemo menadžmentu da napravi analizu ekonomske isplativosti ovog ugovora i da dobro ocijeni da li je vezivanja cijene za održavanje aparata uz ostvareni promet od aparata kao kriterij ekonomski opravdan za preduzeće.

Troškovi usluga tekućeg i investicionog održavanja načinjeni su u skladu sa tada važećom Uredbom o postupku nabavke roba i usluga, jer je Odluka i pokretanje postupka nabavke donesena 20.12.2004. godine.

5.9.7. Troškovi reklame i propagande

Uporedni troškovi reklame i propagande u 2004. i 2005. godini, daju se u slijedećoj tabeli:

	Ostvareno u 2005.	Ostvareno u 2004.	Indeks (2/3)
1	2	3	4
Troškovi reklame i propagande	1.191.056	1.077.848	110,50

Ovi troškovi predstavljaju značajnu stavku u cjelokupnim troškovima Lutrije BiH. U 2005. godini, iznosili su 1.191.056 KM i u odnosu na prethodnu godinu veći su za 113.208 KM, kada su iznosili 1.077.848 KM. Troškovi su nastali na ime korištenja marketing usluga radio i TV stanica sa područja cijele Federacije BiH. Najveći promet ostvaren je sa RTV Federacije BiH, sa kojom je sklopljen ugovor o produciranju, emitovanju i reklamiranju emisije "TV BINGO SHOW", čiji je priređivač Lutrija BiH, u skladu sa Zakonom o igrama na sreću. Ugovorom su precizirana prava i obaveze RTV Federacije BiH i naknada po emisiji. Prema ugovoru, naknada ovisi o ukupnom prometu (uplati) svakog pojedinačnog kola TV tombole. U slučaju da je promet do 300.000 KM, naknada iznosi 15.000 KM po emisiji. Za ostvareni promet veći od 300.000 KM, pomenuta RTV kuća ima pravo na naknadu u visini 5% ostvarenog prometa po kolu. Istovremeno, za korištenje marketinga Lutrija BiH dobila je popust od 40 %. Ugovor sa RTV Federacije zaključen je do 31.05.2006.godine. Fature se redovno ispostavljaju i plaćaju. Po riječima odgovornih u Lutriji BiH, ova kuća je jedina čiji se program može pratiti na teritoriji cijele Federacije i po analizama najgledanija, pa je stoga i odabrana za saradnju.

5.9.8. Troškovi osiguranja

Troškovi osiguranja iznosili su:

	Ostvareno u 2005.	Ostvareno u 2004.	Indeks (2/3)
1	2	3	4
Troškovi osiguranja	94.712	109.015	86,88

Troškovi osiguranja u 2005. godini iznosili su 94.712 KM i niži su u odnosu na 2004. godinu, u kojoj su iznosili 109.015 KM. Uvidom u dokumentaciju vezanu za ove troškove, uvjerali smo se da je **procedura izbora najpovoljnijeg osiguravatelja provedena u skladu sa tada važećom Uredbom**, obzirom da je ista pokrenuta 24.12.2004.godine. Odlukom generalnog direktora objavljen je javni poziv, doneseni kriteriji za vrednovanje ponuda, a komisija je od pristigle 4 ponude, kao najpovoljniju, odabrala i predložila "Sarajevo-osiguranje"d.d. Nakon što je generalni direktor prihvatio ponuđeni prijedlog, sa istom firmom sklopljen je ugovor o pružanju usluga osiguranja imovine i lica.

5.9.9. Troškovi zaštite objekata

Na kontu ostali razni troškovi, pored ostalih evidentirani su i troškovi zaštite objekata. Iako njihov iznos od 41.510 KM nije po iznosu značajan, odlučili smo se da ih revidiramo sa aspekta postupanja u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama. Konstatirali smo da **ovi troškovi nisu ostvareni u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama BiH**.

Metodom uzorka odabrali smo ugovore zaključene sa dvije zaštitarske kuće, sa kojima je Lutrija BiH ostvarila poslovnu saradnju u 2005.godini. Provedenom revizijom utvrdili smo da prilikom izbora dobavljača u Lutriji BiH nisu postupili u skladu sa važećim propisima o javnim nabavkama. Po osnovu angažovanja firme "Alarm-West" iz Mostara (sa kojom Lutrija BiH ima saradnju od 2001.godine), ostvareni su troškovi u 2005.godini iznosu od 25.244 KM, dok je firmi "Gama-Sigurnost" iz Sarajeva u revidiranoj 2005. godini plaćeno ukupno 33.601 KM. Zaštitarska firma "Gama-sigurnost" angažovana je Odlukom generalnog direktora od 27.12.2004. godine, da na teritoriji Federacije BiH vrši usluge osiguranja objekata. Ugovor sa istom firmom potpisan je 06.04.2005. godine, na period od 60 dana, sa mogućnošću produženje sve dok postoji potreba za njenim angažovanjem.

Preporučujemo menadžmentu Lutrije BiH da prilikom svih nabavki i izbora dobavljača dosljedno poštuje i provodi procedure propisane važećim zakonskim propisima, provedbenim i vlastitim aktima. Pri sklapanju ugovora po svim osnovama, štiti interese preduzeća.

5.10. Realizacija plana investicija

Planom poslovanja za 2005. godinu, u Lutriji BiH planirane su investicije neophodne za tehničko-tehnološko osavremenjavanje igara, u skladu sa Zakonom o igrama na sreću, prema kojem aparati za igre ne smiju biti stariji od 5 godina. Kako ove investicije nisu mogli finansirati iz vlastitih sredstava, ista je trebalo osigurati iz kredita. Stoga su i planirali kreditno zaduženje, koje je realizovano putem Raiffeisen banke d.d. Sarajevo.

Revidirali smo dokumentaciju vezanu za nabavku 300 aparata za igre na sreću temeljem odluke generalnog direktora od 20.10.2004. godine, a koju je u skladu sa ovlaštenjima potvrdio Upravni odbor (Odluka Upravnog odbora broj: 34-851-2/04, od 01.10.2004.godine). Realizacija ove nabavke počela je objavom javnog međunarodnog poziva i dostavljanjem ponuda za prednadmetanje. U prvoj fazi odabrano je 6 kvalificiranih ponuđača o čemu je sačinjen izvještaj od 03.12.2004.godine. Odabranim ponuđačima poslani su pozivi za dostavu konačnih ponuda, nakon čega je komisija, po izvršenoj analizi i procjeni pristiglih ponuda, sačinila izvještaj od 25.05.2005.godine. Komisija je predložila da se za kupovinu 150 komada aparata izabere firma «Evona» iz Bratislave, a firma «Austria gaming Industries» iz Austrije, za kupovinu preostalih 150 komada aparata, kao drugoplasirana na listi ponuđača. Na ovakvu odluku Komisije žalbe su uložile dvije firme. Žalbe su prosljeđene Ministarstvu. Rješenjem Ministarstva broj: 03-05-214/05, od 03.08.2005.godine, žalbe su uvažene i predmet vraćen na ponovni postupak. Postupajući po istom Komisija je pristupila ponovnom vrednovanju ponuda. U ponovnom postupku, izabrana je samo firma «Evona» iz Bratislave. Odlukom broj: 957-21/04/05, od 23.08.2005. godine, generalni direktor potvrđuje izbor komisije i sa firmom «Evona» sklopljen je ugovor o isporuci 150 komada aparata. Aparati su se instalirali na osnovu odluke generalnog direktora od 22.12.2005. godine, uz sačinjavanje zapisnika o stavljanja u upotrebu i stavljanju inventurnih brojeva na svaki aparat.

Posebnom Odlukom generalnog direktora pokrenut je 17.10.2005. godine postupak nabavke još 170 aparata.. Postupak nabavke izvršen je u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama, objavom javnog poziva za nabavku aparata u rangu međunarodnog vrijednosnog razreda u Službenom glasniku, web strani i dnevnoj štampi. Komisija je nakon procjene 3 pristigle ponude zaključila da sva tri ponuđača ispunjavaju uslove. Stoga su u drugoj fazi ubrzanog ograničenog postupka poslali poziv za dostavu konačnih ponuda, za sva tri ponuđača.

Komisija je 15.11.2005.godine, nakon razmatranja ponuda sačinila izvještaj i predložila da se izabere firma »Austrian Gamin Industries» iz Austrije, kao najpovoljnija. Direktor je Odlukom broj: 798-10/05, od 16.11.2005.godine, potvrdio izbor komisije te je sa tom firmom 02.12.2005. godine sklopljen ugovor. Sklapanje ugovora objavljeno je u službenim novinama a instaliranje aparata izvršeno je na osnovu Odluke generalnog direktora, uz sačinjavanje zapisnika o postavljanju po pojedinim lokacijama i uz provedenu proceduru označavanja i stavljanja u upotrebu.

Dakle, troškovi nastali po osnovu investicija načinjeni su u skladu sa propisima. Tim za reviziju je imao primjedbu samo na redosljed postavljenih kriterija. Glavni kriterij za odabir u metodologiji za ocjenu i vrednovanje ponuda (broj: 798/05, od 17.10.2005.godine) bila je cijena, a zatim kvalitet i kompatibilnost sa postojećom opremom. Nismo uvjereni da je ovakav redosljed kriterija najbolji za preduzeće. Smatramo da bi u interesu firme bilo, da kao prvi kriterij bude stavljen kvalitet i kompatibilnost sa postojećom opremom, a tek onda cijena i ostali kriteriji.

Skrećemo pažnji Upravi preduzeća da u okviru svojih dužnosti propisanih u Zakonu o javnim preduzećima, posebnu pažnju posvete donošenju i redosljedu važnosti kriterija za izbor dobavljača.

5.11. Osnovne karakteristike i opis IT sistema

Cilj revizije ovog segmenta bio je da se uvjerimo da li postoji mogućnost neovlaštenog pristupa resursima IT sistema i mogućnost neautorizovane izmjene podatka. Provedenom revizijom utvrđeno je slijedeće:

Sve najvažnije igre na sreću koje organizuje Lutrija su podržane različitim softverskim rješenjima, razvijenim različitim softverskim alatima i koja se izvršavaju na različitim tehnološkim platformama, na zasebnim serverima smještenim u posebne prostorije povezane u posebne računarske mreže. Igre lota, toto i bingo obrađuju se u jednom softverskom rješenju na "Mainframe" računarima i "Unix" tehnološkoj platformi, poker aparati u drugom – "Windows" tehnološkoj platformi, a klađenje u trećem – "Linux server-Windows" platformi klijenta..

Softver za poslovne aplikacije (za podršku računovodstvenim procesima) razvijen je «u kući» (in-house) i izvršava se na posebnom serveru u mrežnom okruženju na "Windows" tehnološkoj platformi. U toku su aktivnosti migracije igre lota-toto-bingo na "Linux" server i povezivanje sa kladionicom, tako da će se na uplatnim mjestima za obje igre koristiti isti terminal, što sada nije slučaj.

Softversko rješenje za mrežu poker aparata još se testira i trenutno su povezane četiri lokacije aparata, od mogućih cca 50 poker aparata. Svi izvršni kodovi softvera za igre kupljeni su od firmi koje se bave razvojem softvera za igre, a sa nekima od njih Lutrija BiH ima i partnerski odnos (kladionica iz Austrije).

Izvorni kodovi softvera (potrebni za održavanje i razvoj) su u posjedu firmi autora koje vrše dalji razvoj i održavanje, što je regulisano ugovorima.

Softver za poslovne aplikacije su razvili, isti održavaju i dalje razvijaju IT specijalisti Lutrije BiH, a izvorni kodovi su u posjedu Lutrije. Još uvijek nije ostvarena "on line" veza Ministarstva sa mrežom aplikacije za poker aparate za šta postoje tehnički preduvjeti. Razvijeni su automatski interfejsi podataka između službe kontrole i posebnih igara. Iz aplikacija se podaci o dobitcima u obliku tekstualnog fajla putem magnetnog medija dostavljaju službi kontrole, gdje se osim kontrole dobitaka vrše i razne analize. Interfejsi podataka iz aplikacija igara, kao ni računovodstvenih aplikacija sa glavnom knjigom nisu automatizovani. IT sistemu pristupaju zaposlenici korisnici i IT osoblje u svrhu vršenja svakodnevnih radnih zadataka, spoljnji konsultanti i kao korisnici i kao administratori, igrači putem aparata za igru koji su povezani u mrežu. Sve date preporuke u izvještaju bazirane su na važećim IT standardima i najboljim IT praksama. Prezentiran nam je dokument «Trenutno stanje i prijedlog strukture informacionog sistema Lutrije BiH» datiran na decembar 2002. godine. Podržavamo aktivnosti na dogradnji IT sistema Lutrije BiH koje su u toku. Smatramo da Lutrija BiH treba da ima aktuelan važeći dokument strateškog IT razvoja koja je usklađena sa strategijom poslovnog razvoja.

Preporučujemo izradu strategijskog plana IT razvoja.

Preporučujemo izradu kratkoročnih planova IT razvoja usklađenih sa strategijskim planom.

Preporučujemo posebno planiranje godišnjeg budžeta za IT i izradu izvještaja o radu.

Nije nam prezentiran kao poseban dokument sigurnosne politike. Zbog prirode posla kojim se bavi, značaja i kompleksnosti IT sistema, a samim tim postojanja sigurnosnih IT rizika, Lutrija BiH treba odrediti adekvatnu sigurnosnu politiku u svrhu kontrole IT rizika.

Preporučujemo izradu i usvajanje akta sigurnosnih politika.

Serveri su smješteni u posebne klimatizirane, stalno zaključane prostorije, sa ograničenim pravom pristupa samo ovlaštenim osobama. Prostorija za server u EOP-u nije opremljena adekvatnom protivpožarnom zaštitom, a na prozoru nema rešetki. Resursima sistema pristupa se putem korisničkog naloga i lozinke. Korisničke naloge i lozinke za pristup sistemu dodjeljuje sistem inženjer koji se kasnije ne mijenjaju. Korisničke naloge sa ograničenim pravom pristupa i lozinke za posebne aplikacije zaposlenicima dodjeljuju administratori aplikacija (šefovi službi) koje korisnici kasnije ne mijenjaju. Na terminalima za lota i terminalima za kladionicu na uplatnim mjestima koristi se jedan korisnički nalog i lozinka koji dijele zaposlenici. Ne vrši se odjava nakon određenog perioda neaktivnosti terminala. IT osoblje posjeduje ovlaštenje izmjene podatka na aplikaciji poker aparati. Nismo mogli utvrditi da li aplikacija «bilježi» sve izmjene u posebne fajlove-logove aplikacije.

Preporučujemo uspostavu adekvatnih fizičkih kontrola.

Preporučena je periodična promjena lozinke što se definiše sigurnosnim politikama.

Preporučujemo izmjenu lozinke po prvom pristupu.

Preporučujemo implementaciju vremenskog ograničenja trajanja validnosti lozinke, povremeno odjavljivanje

Sve aktivnosti izmjene, brisanja podataka potrebno je evidentirati u logovima aplikacije, a zatim ih i povremeno kontrolisati.

Slogovi u poslovnim aplikacijama razvijeni in-house nisu autorizovani.

Preporučujemo proširivanje strukture slogova u poslovnim aplikacijama za podatke o autoru i vremenu nastanka transakcije.

U igri kladenja moguće je stornirati uplatu i nakon 5 minuta po uplati, koje se ne može provesti kroz aplikaciju i vodi se u posebnim pisanim evidencijama.

Preporučujemo usklađivanje aplikacije sa stvarnim aktivnostima iz igre za kladenje.

6. KOMENTAR

Uprava Lutrije BiH se u ostavljenom roku očitovala na dostavljeni Nacrt izvještaja o reviziji finansijskih izvještaja, dopisom broj: 01-701-1/06, od 28.06.2006. godine.

Prihvatili smo i uvažili primjedbe koje se odnose na usvojene akte od strane Upravnog odbora u 2006. godini. Uvjerili smo se da su u Lutriji BiH poduzeli aktivnosti u vezi postupka izbora članova Odbora za reviziju, što je i preduslov za imenovanje direktora Odjela za internu reviziju.

Uprava Lutrije i organ upravljanja, shodno našim nalazima i preporukama, već su implementirali ključni nalaz vezan za isknižavanje imovine i povećanje troškova poslovanja u iznosu od 130.000 KM. Dostavljen nam je dokaz da su sredstva vraćena na račun preduzeća čime je otklonjena mogućnost gubitka državne imovine. Navedena sredstva bila su uplaćena na račun udruženja "Planinarski dom Lutrije BiH".

Uprava u svom očitovanju, a što je činila i tokom provođenja postupka revizije, ističe dosta složenu situaciju i neravnopravan položaj u odnosu na konkurenciju preduzeća iz privatnog sektora, u pogledu dosljedne primjene krovnog zakona (Zakona o igrama na sreću), i to u dijelu koji se odnosi na posebne igre na sreću. Nelojalna konkurencija od strane privatnih priređivača na sreću kod igara na automatima i kladenja na razne rezultate i događaje značajno utiču na rezultate poslovanja Lutrije BiH. Nadzor nad primjenom Zakona o igrama na sreću kod svih subjekata treba da provodi Federalno ministarstvo finansija. Međutim, Uprava smatra da taj nadzor nije adekvatan i odgovarajući kod preduzeća iz privatnog sektora. Kako nemamo uvida, niti mogućnosti provjere rada preduzeća iz privatnog sektora, možemo se složiti da Uprava dobro poznaje, pažljivo prati i bolje osjeća navedeni problem nego mi. Podsjećamo da predmet naše revizije nije bila potpuna implementacija Zakona o igrama na sreću, već samo u dijelu koji se odnosi na Lutriju BiH. Stoga smatramo da bi zakonodavac i nadležno Ministarstvo trebali učiniti više napora u harmonizaciji propisa iz ove oblasti na svim nivoima vlasti, stvaranju istih uslova za sve priređivače navedenih vrsta igara i ostvarenju potpunog nadzora nad provođenjem istih.

Za implementaciju naših preporuka stojimo Vam na raspolaganju. Očekujemo da će Uprava i organi upravljanja u Lutriji BiH, u cilju poboljšanja kvaliteta, učinkovitosti i efikasnosti u cjelokupnom poslovanju iste implementirati u potpunosti, što nam je uostalom i zajednički cilj.

Zahvaljujemo se svom osoblju koje je kontaktiralo sa nama tokom provođenja revizije na izuzetno korektnoj saradnji.

Viši revizor:

Ismeta Junuzović, dipl.oec.

Tim za reviziju:

Dubravka S. Barbarić, dipl. oec.

Sead Čorbo, dipl. oec.